

Sygn. akt II Ca 1089/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek - Moraś
Sędziowie:	SSO Robert Bury (spr.) SSR del. Monika Dziuba - Podkówka
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrząszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2015 roku w S.

sprawy z powództwa **S. M.**

przeciwko **R. K. i H. K.**

o przywrócenie posiadania

na skutek apelacji wniesionej przez powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 26 czerwca 2014 roku, sygn. akt I C 90/11

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1089/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Myśliborzu wyrokiem z dnia 26 czerwca 2014 roku oddalił powództwo wniesione przez S. M. przeciwko pozwanym R. K. i H. K. o przywrócenie naruszonego posiadania rzeczy ruchomych przez ich wydanie.

Według twierdzeń faktycznych pozwu, powód zawarł z R. K. umowę najmu lokalu mieszkalnego. Powód uznał za niezasadne żądanie R. K. podwyższenia czynszu najmu. 7 kwietnia 2010 roku właścicielka lokalu wykorzystując nieobecność powoda spakowała i wydała jemu część jego rzeczy; część zaś pozostawiła w lokalu celem zabezpieczenia zaległego czynszu. W ocenie powoda, nie pozostaje dłużnikiem pozwanej R. K., stąd zatrzymanie jego rzeczy jest niezasadne i co uzasadnia skuteczność powództwa posesoryjnego. W toku postępowania powód sprecyzował roszczenie domagając się przywrócenia posiadania laptopa marki S. i karty pamięci do aparatu cyfrowego.

Pozwane domagały się oddalenia powództwa twierdząc, że były uprawnione do dokonania zastawu na przedmiotach wymienionych w piśmie złożonym do akt sprawy. Uprawnienie wynikało z długu wynikającego z niepłacenia czynszu przez powoda.

Sąd I Instancji ustalił, że powód zawarł 01.07.2008r z R. K. ustną umowę najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) I-go 8/1 w M.. Płacił powódce miesięczny czynsz w kwocie 400 zł plus opłaty. W trakcie trwania umowy najmu powódka podwyższyła kwotę czynszu. Z uwagi na to, iż powód nie uiszczał czynszu, pozwana R. K. rozwiązała umowę najmu. W dniu 07.04.2010r pozwana R. K. opróżniła najmowany przez powoda lokal mieszkalny. Pozwana R. K. korzystając z przysługującego jej ustawowego prawa zastawu dla zabezpieczenia roszczeń czynszowych zatrzymała szereg rzeczy ruchomych należących do powoda.

Sąd uznał powództwo za bezzasadne z uwagi na treść art. 670 k.c. Ponadto stwierdzono, że powództwo jest przedwczesne do czasu zakończenia postępowania w sprawie o sygn. akt I C 341/12, które rozstrzygnięcie ma znaczenie prejudycjalne dla niniejszego postępowania.

Wyrok został zaskarżony w całości apelacją przez powoda, który domagał się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolne ustalenie, że powoda obciążały na rzecz pozwanych zaległości w płatności czynszu najmu lokalu mieszkalnego;
2. art. 6 k.c. przez pozbawione oparcia przyjęcie, iż to na powodzie ciążył bliżej niesprecyzowany co do zakresu ciężar dowodzenia, podczas gdy to pozwane nie udowodniły, że powód zalegał wobec nich z płatnościami czynszowymi i że w związku z tym miały prawo skorzystania z ustawowego prawa zastawu przewidzianego treścią przepisu art. 670 § 1 k.c. na rzeczach ruchomych należących do powoda,
3. art. 670 § 1 k.c. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy pozwane nie udowodniły, że na powodzie ciążyły jakiegokolwiek zaległości z tytułu czynszu najmu mieszkania, co uzasadniałoby skorzystanie z prawa zastawu na rzeczach ruchomych należących do powoda, a znajdujących się w przedmiotowym lokalu mieszkalnym;
4. art. 177 § 1 ust. 1 k.p.c. przez niepodjęcie decyzji o zawieszeniu postępowania do czasu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie oznaczonej sygn. I C 341/12 Sądu Rejonowego w Myśliborzu, chociaż jak wynika wprost z treści pisemnego uzasadnienia kwestionowanego wyroku, zdaniem Sądu, rozstrzygnięcie wydane we wskazanej sprawie miałyby mieć bezpośredni wpływ na ocenę zasadności powództwa w niniejszej sprawie.

Pozwane domagały się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna jedynie w takim zakresie, że doprowadziła do ustalenia nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji, wskutek powyższego do uchylecia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.).

Postępowanie przed sądem II instancji jest kontynuacją postępowania pierwszoinstancyjnego, ponownym merytorycznym rozpoznaniem sprawy. Sąd Odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych oraz ich subsumcji prawnej. W przyjętym modelu apelacji pełnej, ponowna ocena roszczenia pod względem prawa materialnego następuje bez względu na podstawy apelacji, więc zgłoszone zarzuty naruszenia prawa materialnego (por. bliżej uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07). Odrębność obu etapów merytorycznego rozpoznawania roszczenia nie oznacza jednak, że między postępowaniami w obu instancjach nie zachodzi łączność. Proces stosowania prawa polega między innymi na zastosowaniu odpowiedniej normy prawnej do ustalonego przez sąd stanu faktycznego. Norma prawna wyznacza także fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, które powinny być przedmiotem dowodu, zgodnie z art. 227 k.p.c. Odniesienie się przez Sąd do okoliczności wyznaczonych znajdującym zastosowanie przepisem prawa materialnego jest właśnie rozpoznaniem istoty sprawy, w zasadzie jednolicie określanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Nierozpoznanie istoty sprawy należy odnieść do badania

materialnoprawnej podstawy dochodzenia roszczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 roku, IV CSK 299/10), podstawy merytorycznej roszczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 roku, I CSK 661/09), materialnej podstawy żądania pozwu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 roku, II CSK 239/09), materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu, rozważenia oraz oceny poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń, a w konsekwencji - załatwienia sprawy w sposób merytoryczny lub formalny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 897/97, OSNC 1999, z. 1, poz. 22). Nierozpoznanie istoty sprawy ujmowano także jako pominięcie podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 roku, III UK 86/07), nieodniesienie się do tego, co jest przedmiotem sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1298/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 roku, I CKN 486/00), trafnie także wskazując, że nierozpoznanie istoty sprawy to niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną okoliczności faktycznych, stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1998 roku, III CKN 411/97), oceny czy rozpoznano istotę sprawy dokonuje się na podstawie żądań pozwu i przepisów prawa materialnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 roku, I UKN 589/98, OSNP 2000, z. 12, poz. 483); w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 roku (II CKN 838/97) istotę sprawy określono przez przedmiot i zakres postępowania sądowego, więc przez roszczenie procesowe.

Nierozpoznanie istoty sprawy należy łączyć z nierozważeniem istnienia faktów decydujących o zastosowaniu normy prawa materialnego znajdującej zastosowanie w sprawie. Stwierdzenie tych faktów powinno oznaczać uwzględnienie powództwa, niemożność takich ustaleń – oddalenie powództwa.

Istota rozstrzygnięcia tej sprawy sprowadza się do ustalenia materialnoprawnej podstawy powództwa i ustalenia w ten sposób kręgu okoliczności faktycznych, które powinny być przedmiotem dowodu, a dalej rozważenia Sądu.

Powód domaga się realizacji roszczenia posesoryjnego, więc zastosowanie znajduje norma art. 344 k.c. według której, przeciwko temu, kto samowolnie naruszył posiadanie, jak również przeciwko temu, na czyją korzyść naruszenie nastąpiło, przysługuje posiadaczowi roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego i o zaniechanie naruszeń. Roszczenie to nie jest zależne od dobrej wiary posiadacza ani od zgodności posiadania ze stanem prawnym, chyba że prawomocne orzeczenie sądu lub innego powołanego do rozpoznawania spraw tego rodzaju organu państwowego stwierdziło, że stan posiadania powstały na skutek naruszenia jest zgodny z prawem. Wszystkie okoliczności wskazane cytowaną normą prawną są relewantne z punktu widzenia przebiegu procesu cywilnego, więc powinny być przedmiotem dowodu strony i rozważenia sądu. W argumentacji stanowiącej uzasadnienie wyroku nie odwołano się do art. 344 k.c., a do art. 222 § 1 k.c., wbrew oświadczeniom powoda o dochodzeniu roszczenia posesoryjnego. Istotne w sprawie jest zbadanie, czy doszło do samowolnego naruszenia posiadania w kontekście normy art. 670 § 1 k.c., według której dla zabezpieczenia czynszu oraz świadczeń dodatkowych, z którymi najemca zalega nie dłużej niż rok, przysługuje wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na rzeczach ruchomych najemcy wniesionych do przedmiotu najmu, chyba że rzeczy te nie podlegają zajęciu. Innymi słowy, rzeczą sądu powinno być zbadanie, czy prawo zastawu, o którym wyżej mowa, wyłącza samowolność naruszenia posiadania, o którym mowa w art. 344 k.c. Jeżeli wynik rozważań sądu będzie pozytywny, więc jeżeli skutecznie powstałe prawo zastawu skutkuje przyjęciem, że naruszenie posiadania nie jest samowolne, do rozważenia pozostanie, czy prawo zastawu w rzeczywistości powstało. Sąd powinien ustalić merytoryczną przesłanką rozstrzygnięcia samodzielnie albo zdecydować się na zawieszenie postępowania do chwili ustalenia tego faktu w sposób prejudycjalny w innym postępowaniu cywilnym.

Argumentację Sądu w odniesieniu do wskazanej przesłanki cechuje brak konsekwencji – z jednej strony stwierdza się, że w sprawie jest bezsporne, że powód nie zapłacił zaległego czynszu pozwanej, dalej stwierdza się, że w tym postępowaniu nie jest badana wysokość długu powoda wobec pozwanej, gdyż kwestie te są przedmiotem postępowania toczącego z powództwa R. K. przeciwko S. M. o zapłatę czynszu. W opozycji do tych ustaleń sąd jednak stwierdza, że powództwo jest przedwcześnie do czasu zakończenia postępowania w sprawie I C 341/12, która ma znaczenie prejudycjalne dla niniejszego postępowania. Ustalenie, że powód jest dłużnikiem pozwanej z tytułu czynszu wyłącza przyjęcie prejudycjalnego charakteru postępowania o zapłatę czynszu. Ponadto przedwcześnie powództwo oznacza nieziszczenie się jednej z merytorycznych przesłanek jego zasadności, zazwyczaj faktu wynikającego z mającej

zastosowanie normy prawa materialnego. Przedwczesność nie oznacza nieustalenia tej przesłanki w drodze innego postępowania cywilnego; w takiej sytuacji zachodzi podstawa zawieszenia procesu cywilnego.

Z treści uzasadnienia Sądu pierwszej instancji wynika, że powód domaga się rozpoznania roszczenia windykacyjnego, Sąd odwołał się do treści art. 222 § 1 k.c., co pozostaje w oczywistej opozycji do oświadczeń powoda składanych w toku sprawy. Podczas rozprawy w dniu 12 czerwca 2014 roku powód wyraźnie oświadczył, że domaga się realizacji roszczenia posesoryjnego – przywrócenia posiadania rzeczy przez ich wydanie (karta 206).

Odmiennego rozważenia wymaga także rola H. K. w kontekście ewentualnego pozbawienia powoda władztwa nad rzeczami oraz ustalenie, czy żądanie powództwa jest dostatecznie dokładnie sprecyzowane.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd powinien odnieść się do faktów opisanych normami prawa cywilnego materialnego wymienionych wyżej i w kontekście obowiązującego prawa materialnego rozważyć zasadność powództwa posesoryjnego.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.